

โครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำนำ

กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ก่อตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและยังเป็นแหล่งศึกษา รวบรวม องค์ความรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์ยอมรับในแวดวงวิชาการ สังคมและท้องถิ่น ดังนั้นฐานข้อมูลด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่จะให้ผู้ที่สนใจเข้าไปศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ ของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทั้งเว็บไซต์ วารสาร เอกสาร แผ่นพับ สื่อมวลชนมีเดีย ฯลฯ เพื่อเป็นการบริการวิชาการจากเอกสารและการจัดทำโครงการ แต่ในปัจจุบันฐานข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม ของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมยังมีไม่มากพอและยังไม่หลากหลาย ที่จะตอบใจให้กับผู้ที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้า จึงได้จัดโครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา เพื่อเตรียมจัดทำฐานข้อมูลของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งโครงการดังกล่าวจะเป็นโครงการต่อเนื่อง จะดำเนินการจนครบทั้ง ๑๒ ตำบล ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากปราชญ์ท้องถิ่น (ชื่อ ประวัติ ที่อยู่ ผลงาน การเผยแพร่ รางวัล) ที่หลากหลายแขนงอาทิ ประติมากรรม วรรณกรรม นาฏกรรม หัตถกรรมและหมอเมือง เป็นต้น

เพื่อตอบสนองและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระยะที่ ๑๒ และการประเมินประกันคุณภาพ โครงการนี้จึงเป็นโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้เป็นฐานข้อมูลของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและที่สำคัญเพื่อจะได้นำไปเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ การจัดเสวนา การจัดโครงการ/กิจกรรม ให้เป็นที่ยอมรับในสังคมต่อไป

ขอขอบคุณปราชญ์ท้องถิ่นตำบลสันป่าเปา ตำบลสันนาเม็ง ตำบลหนองแห้ง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปเผยแพร่และจัดทำเป็นฐานข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

นายวุฒิภัทร เกตุพัฒนพล

นักวิชาการศึกษา ชำนาญการ

หัวหน้างานอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒

พระครูโกวิทธรรมโสภณ
(ศรีผ่อง โกวิท นามสกุล บุญเป็ง)

ภูมิปัญญาด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

พระครูโกวิทธรรมโสภณ ชื่อเดิม ศรีผ่อง ฉายา โกวิท นามสกุล บุญเป็ง เกิดวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ อยู่ที่วัดร่องเม้ง เลขที่ ๑ หมู่ ๒ ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๙๖๐๓๖๙๘, ๐๕๓-๒๕๕๑๘๒

พระครูโกวิทธรรมโสภณ เป็นผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดร่องเม้งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ วัตถุประสงค์แรกที่ได้มา คือแม่พิมพ์ปั้นอิฐรูปโค้ง ทำจากไม้สัก ต่อมาจึงได้เริ่มเก็บสะสมโบราณวัตถุ-ศิลปวัตถุชนิดต่างๆ และมีผู้มาบริจาคเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนมีวัตถุที่จัดแสดงมีมากกว่า ๗,๐๐๐ ชิ้น อาคารที่ใช้จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มีทั้งหมด ๒ หลัง ได้แบ่งการจัดแสดงไว้ดังนี้

อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ ๑ เป็นอาคารชั้นเดียว ใช้จัดแสดงวัตถุโบราณต่างๆ ที่มีขนาดใหญ่ มาก เช่น อาวุธโบราณ หีบธรรม เครื่องครัวโบราณ มีดหมอแหกพิษทำจากเขาควางที่ถูกฟ้าผ่าตาย วิหังโบราณ ที่หนีบอ้อย ที่กรองน้ำโบราณ เอกสารพับสาไบลานต่างๆ ชั้นโบราณ เครื่องประดับ

อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ ๒ เป็นอาคารชั้นเดียว ใช้จัดแสดงวัตถุที่ทำจากไม้แกะสลักและชิ้นส่วน สถาปัตยกรรม เช่น จอพรรษา ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป หีบธรรม ตู้ธรรม เพดานโบสถ์วิหาร พระพุทธรูปหยกขาว

วัตถุต่างๆ ที่จัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์

วัตถุต่าง ๆ ที่จัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์

รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

-๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ได้รับพระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ห้องสนามหลวง กรุงเทพฯ

-๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร พร้อมเสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง

-๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้รับพระราชทานเข็มเกียรติคุณวันอนุรักษ์มรดกไทย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ โรงละครแห่งชาติ กรุงเทพฯ

-๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ ได้รับรางวัลภูมิแผ่นดินปั้นล้านนา สาขาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

-พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้คัดเลือกให้วัดร่องเมิงเป็นอุทยานการศึกษาในวัดได้รับคะแนนมาเป็นอันดับ ๑ ของประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเข็มเกียรติคุณวันอนุรักษ์มรดกไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทอดพระเนตรนิทรรศการวัดร่องเมิง
ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

พระอธิการประพันธ์ อุตตุนโต

พระนักเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์มหาราชและกัณฑ์นครกัณฑ์ (เสียงใหญ่)

พระอธิการประพันธ์ อุตตุนโต เจ้าอาวาสวัดสันตันเปา เจ้าคณะตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๘๘๑๓๙๖๘

หลังออกพรรษาคนเมืองล้านนา นิยมจัดประเพณีตั้งธรรมหลวงเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก โดยมีความเชื่อว่าผู้ใดได้ฟังการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกครบทั้ง ๑๓ กัณฑ์ ในภายภาคหน้าจะได้ไปเกิดในยุคของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งลักษณะของการเทศน์ธรรมมหาชาตินั้น จะเทศน์ติดต่อกันจนครบทั้ง ๑๓ กัณฑ์และพระนักเทศน์ในแต่ละกัณฑ์เทศน์ จะมีระบำ เสียง สีลา ท่วงทำนองในการเทศน์ตามเนื้อเรื่องที่แตกต่างกัณฑ์ออกไป เช่น กัณฑ์มัทรี (กัณฑ์มะที) กัณฑ์กุมารบรรณ พระนักเทศน์ส่วนใหญ่แล้วจะเสียงสูง เทศน์ไปตามทำนองหรือระบำแบบพื้นเมือง สำหรับกัณฑ์ชูชก กัณฑ์มหาราช กัณฑ์นครกัณฑ์ จะใช้พระนักเทศน์เสียงใหญ่เทศน์ไปตามทำนองหรือระบำแบบพื้นเมืองล้านนา ดังนั้นพระนักเทศน์ที่จะเทศน์กัณฑ์ต่างๆ ที่กล่าวมาขึ้นต้นจะต้องมีเสียงสูง-ต่ำ ตามแต่ละกัณฑ์เทศน์และจะต้องมีพลังเสียงที่กังวาล สามารถขับทำนองหรือระบำได้อย่างคล่องแคล่ว โดยต้องใช้เวลาฝึกฝนเป็นเวลานานหลายปีจึงจะมีความชำนาญในการเทศน์ดังกล่าวได้

พระอธิการประพันธ์ อุตตุนโต เจ้าอาวาสวัดสันตันเปา เจ้าคณะตำบลสันป่าเปา เป็นพระนักเทศน์กัณฑ์มหาราชและกัณฑ์นครกัณฑ์ ที่ได้รับความนิยมให้ไปเทศน์ในงานมหาชาติเวสสันดรชาดกตามหัววัดต่างๆ มาโดยตลอดและงานที่ได้รับนิมนต์ให้ไปเทศน์อยู่เป็นประจำคืองานศพ เพราะคนล้านนานิยมการฟังเทศน์ที่มีท่วงทำนองระบำที่ไพเราะ มีการขึ้นเสียงที่สูง-ต่ำ ฟังแล้วเพลิดเพลิน ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อธรรมมากขึ้น

นายสงัด ชัยวรรณ

ภูมิปัญญาด้านการแกะสลักไม้

นายสงัด ชัยวรรณ เกิดวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔ อายุ ๕๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๕/๑ หมู่ที่ ๑ บ้านสันตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖๔-๓/๓๔๕๖๔๓/

แกะสลักไม้รูปเหมือน เช่น รูปเหมือนกนิรี ตัวละครในวรรณคดี สัตว์ป่าหิมพานต์ ฯลฯ นอกจากนี้ จะมีความสามารถแกะสลักรูปเหมือนได้แล้วยังสามารถวาดรูปได้อีกด้วย การรับงานแกะสลักไม้จะมี ลูกค้าจากบ้าน ๑๐๐ อัน ๑๐๐๐ อย่าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มาจ้างให้แกะสลัก ตามแบบที่ ลูกค้าต้องการโดยลูกค้าจะนำไม้และแบบมาให้ คิตรายการค้าจ้างแกะสลักตามขนาดของชิ้นงานและความละเอียดเป็นหลัก

ผลงานการแกะสลักของนายสงัด ชัยวรรณ

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการแกะสลักไม้

๑. ค้อน
๒. สี่ขวานขนาดต่างๆ
๓. ไม้สีก
๔. แบบที่จะใช้แกะสลัก
๕. กระดาษทราย

วิธีการแกะสลักไม้

- ใช้สี่ขวานขนาดต่างๆ และค้อนตอกลงในท่อนไม้ให้ให้ตามรูปแบบอย่างประณีตหลังจากนั้นใช้กระดาษทรายขัดรูปทรงต่างๆ ให้เรียบ

ผลงานการแกะสลักของนายสัจด์ ชัยวรรณ

นางพิจิตร กิไสย

ภูมิปัญญาด้านการแกะสลักไม้

นางพิจิตร กิไสย เกิดวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๖ อายุ ๕๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๓/๑ หมู่ที่ ๑ บ้านสันตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๒๓๕๒๓๐๓/

งานแกะสลักไม้ลวดลายต่าง ๆ ทั้งลายพื้นเมืองล้านนา ลายไทย ลายไทยผสมล้านนา โดยเฉพาะงานแกะสลักปั้นลมพญานาค บานประตู-บานหน้าต่างวิหาร-โบสถ์ นาคต้นหรือคันทวย แป้นน้ำ ย้อย ชุ่มประตู ชุตโต้รับแขก แม่พิมพ์รูปสัตว์ต่าง ๆ รูปดอกไม้ กรอบรูป รูปเทวดา พระพุทธรูปไม้ และรับงานแกะสลักไม้ทุกรูปแบบ ซึ่งมีประสบการณ์ในการแกะสลักไม้มากกว่า ๔๐ ปี และยังได้รับรางวัลที่ ๑ ในการแข่งขันแกะสลักไม้ งานฤดูหนาวจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี ๒๕๒๔ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันแกะสลักไม้ งานฤดูหนาวจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี ๒๕๒๔ จากอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

แกะสลักไม้รูปสัตว์

วัสดุและอุปกรณ์ในการแกะสลักไม้

๑. ค้อน
๒. สี่ขวานต่าง ๆ
๓. ไม้สัก
๔. ปากกาอัดไม้ตัวชี้
๕. แบบลายพื้นเมืองหรือลายไทย

สี่ขวานต่าง ๆ

วิธีการแกะสลักไม้

๑. นำแบบลายที่จะแกะสลักวางลงบนแผ่นไม้สักติดให้แน่นและใช้ปากกาอัดไม้ตัวชี้จับชิ้นงานไว้กับโต๊ะตอกชิ้นงานเพื่อไม่ให้ขยับไปมาในเวลาตอก
๒. ใช้สี่ขวานต่าง ๆ และค้อนตอกลงในแบบลวดลายจะได้ลวดลายตามตามแบบ

แนวโน้มในการอนุรักษ์สืบสาน เผยแพร่และการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ไปสาธิตถ่ายทอดความรู้การแกะสลักไม้ ณ วัดห้อยเกียง ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และอยากที่จะให้ผู้ที่สนใจมาเรียนรู้ในการแกะสลักไม้ เพื่อไม่ให้องค์ความรู้ในงานแกะสลักไม้หายไปตามกาลเวลา

นายสว่าง งามเรือง

ภูมิปัญญาด้านปูนปั้น

นายสว่าง งามเรือง อายุ ๕๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๑ บ้านสันตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๐-๓๘๕๓/๓๔๓

ปติมากรรมปูนปั้นทางศาสนา เช่น นาค สิงห์ หน้าบรรณวิหาร หน้าบรรณโบสถ์ หน้าบรรณศาลาวัด ประดับลายกระจกกลายพื้นเมือง ลายไทย ปั้นบัวคว่ำ บัวหงาย ปั้นลมนาค นาคตัน ใบระกา หางหงส์ ผลงานที่เคยทำมา ได้แก่ นาคพ่นน้ำ วัดหนองบัวพระเจ้าหลวง ปั้นนาค วัดสันอุ้ม อำเภอดอยสะเก็ด วัดร่องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด เป็นต้น

ปติมากรรมสิงห์ล้านนา ผลงานของนายสว่าง งามเรือง

นายอ้าย คำหน้อย

ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมจักสาน

นายอ้าย คำหน้อย เกิดวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๑ อายุ ๘๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ ๑ บ้านสัน-
ตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๑-๘๕๖๒๘๓๕

สามารถจักสานได้หลายรูปแบบทั้งเครื่องมือจับสัตว์ อุปกรณ์เครื่องครัว ฯลฯ ได้แก่ ไม้กวาด
แข็ง กววยไล่เห็บ กววยสังฆทาน กววยซอง กววยตีนจ้าง ซ้าหวด กระโด้ง แชะ สุ่มจับปลา ไซ สุ่มไก่ ตุ่ม
ข้อง

วัสดุอุปกรณ์ การทำไม้กวาดแข็ง

๑. ด้ามไม้กวาด ใช้ไม้ไผ่รวกหรือส่วนปลายไม้ไผ่บง	๓. คีม
๒. ก้านใบมะพร้าว	๔. เหล็กปลายแหลม
๓. เชือกพลาสติก	๕. มีด
๔. กรรไกร	๑๐. เลื่อยมือ
๕. มีดเหลา	๑๑. ปากกาหรือดินสอ
๖. ค้อน	๑๒. ตะปู ขนาด ๑ นิ้ว

ขั้นตอนการทำไม้กวาดแข็ง

๑. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม
๒. ใช้มีดเหลาเหลาใบไม้ไผ่รวกออกประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ก้าน จากนั้นนำโคนของก้านใบ
มะพร้าวไปแช่น้ำ ๒๐ นาที

๓. นำเชือกพลาสติกมาร้อยเข้ากับก้านใบมะพร้าวครึ่งละ ๒ ก้านไปเรื่อย ๆ จนได้ความยาว ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร

๔. เมื่อร้อยก้านใบมะพร้าวเสร็จนำมาปลายไม้ไผ่บงมาตัดให้มีความยาวประมาณ ๑๒๐ เซนติเมตร เจาะปลายด้ามไม้ไผ่บงให้เป็นรูทะลุไปอีกด้านหนึ่ง ๒ เซนติเมตร ใช้เลื่อยตัดไม้ไผ่ให้มีความยาว ๑๓ เซนติเมตร กว้าง ๒ เซนติเมตร ใช้มีดเหล่ตัดแต่งให้ได้ตามขนาด แล้วนำไปใส่ในช่องที่เราเจาะไว้ จากนั้นใช้ตะปู ๑ นิ้วตอกเข้าไปให้แน่นและนำเชือกพลาสติกมามัดให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง

๕. นำก้านใบมะพร้าวที่เราร้อยเสร็จนำมาพาดกับส่วนปลายของด้ามไม้กวาดมัดให้แน่นแล้วตอกตะปูอีกครั้ง

๖. สานปลอกรัดเข้าด้ามนำก้านมะพร้าวมาใส่เรียงกันจนรอบด้ามไม้กวาด

๗. ใช้เลื่อยมือตัดส่วนโคนก้านใบมะพร้าวออกเพื่อให้เกิดความสวยงามเรียบเป็นแนวเดียวกัน

๘. นำเชือกพลาสติกมาสานยกกลายสามถักไปเรื่อย ๆ ให้มีความยาวประมาณ ๕ นิ้ว

๙. นำเชือกพลาสติกมาสาน “ลายอุ่มหน้า” ถักไปจนรอบก้านใบมะพร้าว

๑๐. นำเชือกพลาสติกมาสาน “ลายตุ๊ก” ถักไปจนรอบก้านใบมะพร้าวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความสวยงามและก้านใบมะพร้าวจะไม่หลุดได้ง่าย

๑๑. เสร็จสิ้นการทำไม้กวาดแข็ง

ผลิตภัณฑ์จักสานต่าง ๆ ผลงานของนายอ้าย คำน้อย

นายสง่า โคคำมา

ภูมิปัญญาการทำบอกไฟ

นายสง่า โคคำมา อายุ ๖๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๑ บ้านสันตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอ
สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖๔-๒๑๙๙๒๕๓

การทำบอกไฟชนิดต่างๆ เพื่อใช้ในงานศพ การเปิดงานต่างๆ และเป็นการใช้การบูชาพระธาตุ
เกตุแก้วจุฬามณีสละหรีมหาธาตุ บอกไฟที่ทำได้แก่ บอกไฟต๋องต๋น บอกไฟขึ้น บอกไฟเมตร บอกไฟหล่อ
บอกไฟดอก บอกไฟดาว บอกไฟพู กอบไฟพูเสียง บอกไฟวง(บอกไฟจักจั่น) บอกไฟจ้างฮ้อง ควันสี
บอกไฟน้ำตก บอกไฟชี้เป้า

วัสดุและขั้นตอนการทำบอกไฟจ้างฮ้อง

วัสดุและอุปกรณ์

๑. ไม้ซาง ยาว ๕ ป้อง
๒. ดินไฟ (ดินประสีว)
๓. น้ำตาลทรายแดง
๔. น้ำสะอาด

ขั้นตอนการทำบอกไฟ

๑. ต้มน้ำ ดินไฟและน้ำตาลทรายแดงเคี่ยวให้เข้ากันจนพอปั้นได้
๒. นำมาปั้นขนาดเท่ากำมือแล้วนำไปตากให้แห้ง

๓. ตัดไม้ซาง ยาว ๕ บ้อง เจาะไม้ซางทั้ง ๕ บ้อง เพื่อนำเอาก่อนน้ำตาลใส่ลงไปบ้องไม้ซาง พร้อมกับใส่เฝือบ้องละ ๑ ช้อนโต๊ะและปิดให้แน่น

๔. เจาะรูสายชนวนระหว่างข้อของบ้องไม้ซางให้แต่ละบ้องเชื่อมติดกันโดยใช้สายชนวน

๕. ปลอกเปลือกผิวไม้ซาง พร้อมกับเจาะเนื้อไม้ทำลิ้นบอกไฟทั้ง ๕ บ้อง เสร็จการทำบอกไฟ จ้างฮ้องพร้อมจุด

บอกไฟจ้างฮ้องนิยมใช้ในงานสงกรานต์ งานศพ งานเปิดป้าย งานเปิดกีฬา เพราะเวลาที่จุด บอกไฟเสียงของบอกไฟจะเหมือนช้างร้องที่ดังมาก ข้อเสียงของบอกไฟจ้างฮ้องจะมีควันเยอะมาก บอกไฟจ้างฮ้อง ขนาด ๕ บ้องจะขายกันในราคา ๓๕๐ บาท จากการสัมภาษณ์นายสง่า โคคำมา

นายจตุรงค์ นาวงษ์

ภูมิปัญญาด้านการทำโคมแขวนล้านนา ตุงไส้หมู นักดนตรีปี่พาทย์ล้านนา

นายจตุรงค์ นาวงษ์ เกิดวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕ อยู่บ้านเลขที่ ๒๓/๑ หมู่ ๑ บ้านสันตันเปา ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๙๓/๔๙๖๙

ผลงาน

ทำโคมแขวน ขนาด ๖ นิ้ว ๑๒ นิ้ว ๑๔ นิ้ว ตุงชัยหรือตุงที่ใช้ในงานปอยหลวง ตุง ๑๒ ราศี ตุงไส้หมู โคมลอยขนาดต่างๆ โคมลอยแพนซี โคมไฟ และมีความสามารถทำบอกไฟวง บอกไฟต้องต้น รวมถึงเป็นนักดนตรีพื้นเมืองเครื่องดนตรีที่เล่นได้ได้แก่ แหน่น้อย แหนหลวง ซ้องวง ก้องเต่งถึง อีกทั้งเป็นวิทยากรสอนการทำโคมล้านนาในโอกาสต่างๆ เช่น งานเกษตรแม่ใจ ๔๕ ปี “ภูมิปัญญาแห่งการเกษตร” งานโดยฮิต ตามฮอยวัฒนธรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ใจ และเป็นวิทยากรพร้อมทั้งสาธิตการทำโคมให้กับนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากประเทศจีน

วัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนการทำโคมแขวนล้านนา (ผ้า) ขนาด ๖ นิ้ว

วัสดุอุปกรณ์

๑. ผ้าโทเร	๖. ดินสอ
๒. กรรไกร	๗. คีมตัดไม้
๓. กาว	๘. สก็อตเทปใส
๔. กระดาษทอง	๙. ดอกไม้ไฟ
๕. ไม้บรรทัด	๑๐. เชือกฝ้าย

ขั้นตอนการทำโครงไม้ ขนาด ๖ นิ้ว

๑. นำตอกไม้ไผ่มาหักโดยไม่ให้ขาดออกจากกันให้ได้ขนาด ๖ นิ้ว ๓ ครั้ง หัก ๙ นิ้ว ๒ ครั้ง ทำ ๔ อัน เพื่อที่จะทำเป็นแนวตั้งของโคม
๒. นำตอกไม้ไผ่มาหักโดยไม่ให้ขาดออกจากกันซึ่งจะทำเป็นแนวนอน ให้มีความยาว ๖ นิ้ว ๔ ครั้ง
๓. นำตอกไม้ไผ่มาหัก ๖ นิ้ว. ๔ ครั้ง เพื่อที่จะทำด้านบนและด้านล่างของตัวโคม และหักไม้ทำ มงกุฏ ๙ ซม.
๔. ประกอบโครงโดยใช้กาวติดส่วนข้อต่อที่เราหักไม้ไผ่โดยติดแนวตั้งก่อน ๔ อัน หลังจากนั้น ติดแนวนอนโดยสอดไม้ที่หักเข้าไปข้างในระหว่างไม้ ๔ อันแรก
๕. ติดมงกุฏและส่วนด้านล่างของโคมแขวน

โครงโคมที่ประกอบเสร็จ

ขั้นตอนการติดผ้าโคมแขวน

๑. ติดผ้าตามความกว้างและความยาวของโคมโดยติดที่ละด้าน
๒. เมื่อติดผ้าทั่วทั้งโคมแล้วใช้กรรไกรซิกแซกตัดกระดาษทองขนาด ๑ เซนติเมตร นำมาติดขอบของโคมจนทั่วทั้งใบ
๓. ตัดลายกระดาษทองแล้วนำมาติดทั้งสี่ด้านของโคมเพื่อเพิ่มความสวยงาม
๔. ตัดผ้าโทเรทำหางโคมไว้สี่ชิ้นและตัดแฉกเป็นบั้งๆ จากนั้นนำมาติดส่วนท้ายของโคมจะได้ โคมแขวนที่เสร็จสวยงาม

ประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ

๑. ทำให้เกิดรายได้ในครอบครัวและเป็นการอนุรักษ์สืบทอดการทำโคมล้านนาให้อยู่กับสังคมต่อไป

๒. ทำให้โคมล้านนาเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมที่ใช้ในประเพณียี่เป็งและยังใช้ตกแต่งตามงานสถานที่ต่างๆ ใช้เป็นของที่ระลึกมอบให้ตามโอกาสต่างๆ ถือเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่ง

การติดผ้าโคมแขวน

โคมแขวนที่ทำเสร็จแล้ว

นายตีบ ธรรมชนธ์

ภูมิปัญญาการตีเหล็ก

นายตีบ ธรรมชนธ์ อายุ ๗๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ ๘ บ้านทุ่งข้าวตอก ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๓๒๓๓/๔๓๘

ผลงานการตีเหล็กขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การทำมีดรูปแบบต่างๆ การทำเคียว มีดเหลา มีดดาบ เต่าเหลา เสียม รับซ่อมมีด ขวาน มีประสบการณ์ตีเหล็กกว่า ๕๐ ปี เรียนรู้จากคุณพ่อ นายตีบ ธรรมชนธ์ ถือว่าเป็นรุ่นที่สามของตระกูลที่เป็นช่างตีเหล็ก ปกติจะตีเหล็กทุกวันยกเว้นวันพระ ในหนึ่งวันจะตีมีดได้ ๓-๔ ด้าม และความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือการถวายเครื่องเซ่นแก่เตาตีมีด เพราะเตาตีมีดเป็นอุปกรณ์ที่ให้ความร้อนแก่เหล็กจึงจะตีขึ้นรูปได้ตามที่ต้องการ เป็นที่สร้างรายได้ จึงถือว่าเป็นอุปกรณ์ที่มีบุญคุณและมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์รักษาอยู่จึงเป็นที่เคารพสืบทอดกันมา ในทุกๆ ปีจะมีการถวายเครื่องสังเวยแก่เตาตั้งกล่าวในวันสำคัญ ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา งานประเพณีปีใหม่เมือง ประเพณียี่เป็ง มีที่ตีเสร็จจะจำหน่ายในราคา ๒๐๐-๖๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของมีด

วัสดุและอุปกรณ์ในการตีเหล็ก

๑. เตาตีเหล็ก	๘. ตะปอ, เหล็กชี
๒. เหล็กแหนบ	๙. ราน้ำ
๓. ทั่งตีเหล็ก	๑๐. ด้ามมีด
๔. คีมคีบเหล็กขนาดต่างๆ	๑๑. ปลอกด้ามมีด
๕. ค้อน ขนาด ๓, ๔, ๘ ปอนด์	๑๒. ค้าง
๖. เครื่องเจียร	๑๓. ถ่านไม้ฮัก (ให้ไฟแรงดี ชุบเหล็กดี)
๗. พัดลมหอยโข่ง	

ขั้นตอนการตีมีด

๑. จุดไฟเตาใช้ถ่านไม้หัก ตัดเหล็กแหลม ยาว ๑๐ นิ้ว, ๑๒ นิ้ว, ๑๔ นิ้ว ตามขนาดที่ลูกค้าต้องการ

๒. เอาเหล็กไปเผาไฟแรงพัดลมหอยโข่งเพื่อให้ไฟร้อนแรงขึ้น จนเหล็กมีสีแดงใช้คีมคีบเหล็กขึ้นมาและใช้ค้อนขนาดต่างๆ ตีเหล็กขึ้นรูปจนได้รูปแบบตามที่ต้องการ ประมาณ ๑๐-๑๒ ครั้ง แล้วนำตะไบมาเจียร

๓. เอาเหล็กที่ตีขึ้นรูปแล้วไปเผาไฟจนแดงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาชุบน้ำเพื่อให้มีดความอยู่ตัว และแข็งแกร่ง ทนต่อการใช้งาน

๔. นำมาใส่ปลอก ใส่ด้ามโดยใช้ค้อนเป็นตัวเชื่อมยึดติดไม่ให้มีดหลุดออกจากด้ามมีด เสร็จสิ้นกระบวนการทำมีด

ขั้นตอนการตีมีด

ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน ได้มีนักศึกษามาสัมภาษณ์และศึกษาเรียนรู้การตีมีด อยากให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ศาสตร์ด้านการตีมีด เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษต้องหายไปจากท้องถิ่น

มีดที่ทำเสร็จ

นายบุญธรรม ราชคำ

ภูมิปัญญาการกลึงไม้

นายบุญธรรม ราชคำ อายุ ๖๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๙ หมู่ ๔ บ้านสันหลวง ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖๕-๔๘๙๙๘๑๒

ผลงานการกลึงไม้รูปแบบต่างๆ ดังนี้ ขาโต๊ะ หักบันได ชีบันได ที่เกาหลัง ด้ามมีด ด้ามเคียว ที่นวดหลัง สอกรักก กรงนกและงานกลึงไม้ทุกชนิด

เครื่องมือและอุปกรณ์

๑. เครื่องกลึงไม้
๒. สี่ขวานขนาดต่างๆ
๓. กระจดาษทราย เบอร์ ๘๐
๔. ไม้สำหรับกลึง

วิธีการกลึง

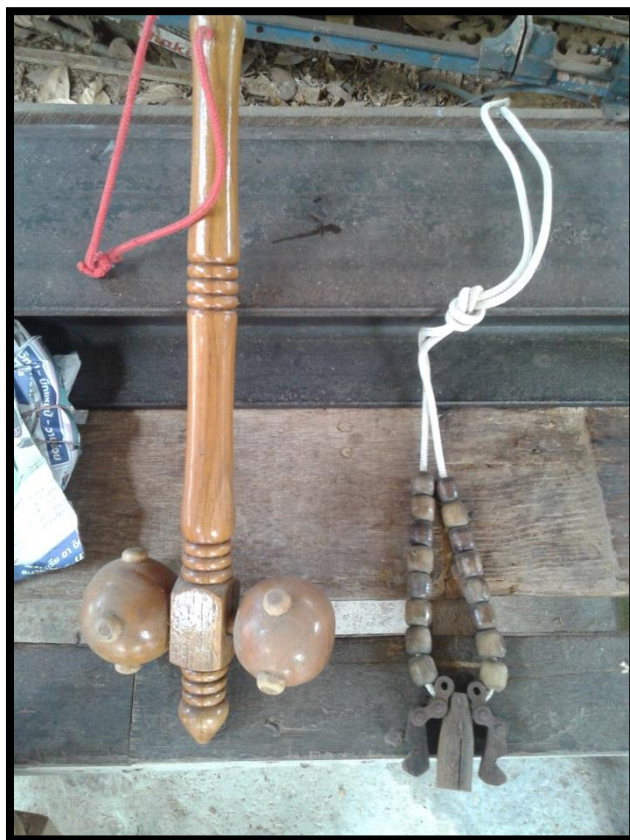
นำไม้ที่จะกลึงนำไปติดตั้งกับเครื่องกลึงไม้ เปิดเครื่องกลึงนำสี่ขวานขนาดต่างๆ ไปกลึงกับไม้ให้ได้ตามรูปแบบที่ต้องการ ใช้กระจดาษทราย เบอร์ ๘๐ ขัดผิวไม้ที่เรากลึงให้เกลี้ยงเกลา นำไม้ที่เรากลึงเสร็จออกจากเครื่องกลึง เสร็จกระบวนการกลึงไม้

เครื่องกลึงไม้

สิ่งกลึงไม้

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลึงไม้

นายอนันต์ สุจริต

ภูมิปัญญาการทำโคมแขวนล้านนา

นายอนันต์ สุจริต อายุ ๕๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๙ หมู่ที่ ๔ บ้านเหมืองห้า ตำบลสันนาเม็ง อำเภอล้านทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๖๓๕๖๔๙๐

ผลงานการทำโคมแขวนล้านนา ขนาด ๖ นิ้ว ๘ นิ้ว ๙ นิ้ว ๑๔ นิ้ว ๑๕ นิ้ว และขนาด ๑ เมตร ทำโคมเงี้ยว โคมร่ม โคมดาว ตุงชัย โคมทรงเพชร โคมประยุกต์ ตุงจ่อและโคมเพชรฐานบัว ออกแบบและพัฒนาโคมให้มีลักษณะที่แตกต่างจากที่อื่น โดยใช้วัสดุทั้งที่เป็นผ้าผ้าและกระดาษสา

โคมแขวนจะนิยมซื้อกันในช่วงประเพณียี่เป็งหรืองานลอยกระทง เพื่อนำไปแขวนประดับตามบ้านเรือน วัดวาอาราม แล้วจุดผางประทีปใส่ในโคมเพื่อเป็นการบูชาและสร้างความสวยงามในยามกลางคืน โคมที่มีผู้นิยมซื้อจำนวนมาก คือโคมแขวนการดาษสาขนาด ๖ นิ้ว ราคา ๒๐-๒๕ บาท นอกจากจะได้ขายในประเพณีที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังสามารถนำไปตกแต่งตามโรงแรม รีสอร์ท หรือการจัดงานต่างๆ ตาม Theme งานที่กำหนดไว้ หรืออาจจะนำไปใช้ในขบวนแห่ได้อีกด้วย

ผลิตภัณฑ์ของนายอนันต์ สุจริต

ขั้นตอนการประดิษฐ์โคมแขวนอย่างง่ายดังนี้

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ทำโคมแขวน

ไม้เอี้ย/ไม้ข้าวหลาม แม็กเย็บ พิมพ์ที่หักไม้ดอก กาว เชือกฝ้าย ตัวหนีบ กระดาษต๋องลาย กระดาษสา/ผ้า กระดาษทองและกรรไกร

วิธีทำ

๑. นำไม้เอี้ย/ไม้ข้าวหลาม มาจักเป็นดอก จากนั้นนำดอกมาหักกับพิมพ์ตามขนาดที่เราต้องการ เพื่อให้ได้โครงของโคม ใช้ไม้ที่เราหักไว้ ๔ อัน เพื่อทำเป็นแนวตั้ง และหักเพื่อทำเป็นโครงแนวนอนด้านในอีก ๒ อัน หลังจากนั้นนำมาประกอบกันให้เป็นลูก โดยใช้กาวหยอดและใช้ที่หนีบหนีบไว้จนกาวแห้งสนิท

๒. การทำมุงกุฎหรือหูแมว ซึ่งจะติดอยู่ด้านบนของตัวโคม หักดอกไม้เอี้ย/ไม้ข้าวหลาม โดยทำฐานเป็นสี่เหลี่ยมตามขนาดที่เราทำไว้ในข้อที่ ๑. โดยทำ ๒ อัน เพื่อจะทำมุงกุฎและติดหางโคม จากนั้นหักดอกให้เป็นสามเหลี่ยมและติดทั้งสี่ด้านจะได้ออกมาเหมือนมงกุฎหรือหูแมว

๓. ตัดกระดาษสาหรือผ้าขาว/ผ้าสี ให้มีขนาดเท่ากับโครงของโคมในแต่ละด้านจนทั่วทั้งโคมแล้วใช้กาวติดและใช้กรรไกรตัดตกแต่งให้สวยงาม

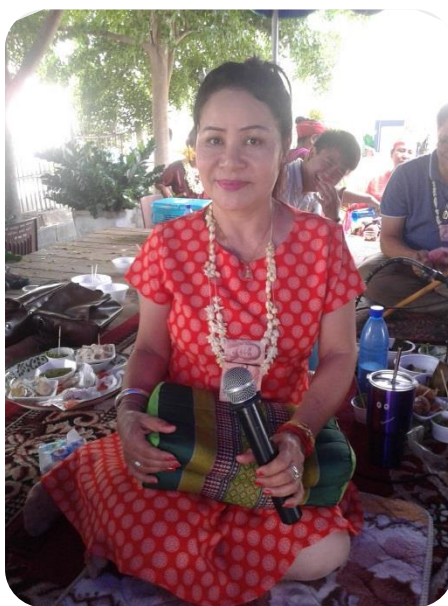
๔. ตัดกระดาษทองขนาดประมาณ ๑-๒ เซนติเมตร เป็นเส้นยาวนำมาติดตรงขอบของโคมทั่วทั้งใบ และติดกระดาษทองลายต๋องตามช่องของโคมเพื่อให้เกิดความสวยงาม

๕. การทำหางโคม ใช้กรรไกรตัดกระดาษสาหรือผ้าขาว ประมาณ ๖๐-๘๐ เซนติเมตร ให้มีความสมส่วนกับขนาดของโคมที่เราทำ และตัดตรงปลายหางและด้านข้างให้เป็นสามเหลี่ยม แล้วนำมาติดตรงด้านล่างของโคมทั้งสี่ด้าน จากนั้นใช้เชือกฝ้ายผูกโคมเพื่อไว้สำหรับแขวน

๖. เสร็จการทำโคมแขวน

โคมร่มเพชร

นางวรรณ กอแก้ว (วรรณ สันทราย)

ภูมิปัญญาการจับซอพื้นเมือง

นางวรรณ กอแก้ว (วรรณ สันทราย) อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๓ หมู่ที่ ๓ บ้านหัวริน ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๙๙๒๕๓๖๕

มีความชอบในการจับซอตั้งแต่เด็ก เพราะบิดาคุณพ่อมา กอแก้ว เป็นช่างเป่าปี่ และชอบฟังวิทยุละครซอเป็นชีวิตจิตใจ จึงเริ่มเรียนการจับซออย่างจริงจังตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี โดยคุณพ่อได้นำไปฝากเรียนกับแม่ครูศรีอรอน ป่าบง อำเภอดอยสะเก็ด เป็นเวลา ๔-๕ ปี ในทำนองต่างๆ ได้แก่ ทำนองตั้งเจียงใหม่ ทำนองจะปู้ ทำนองละม้าย ทำนองเงี้ยว ทำนองฮื้อ ทำนองพม่า จนเกิดความชำนาญ และกลับมาอยู่บ้านจึงเริ่มรับงานซอตามงานทั่วไป ทั้งงานบวชลูกแก้ว งานปอยหลวง งานทอดผ้ากฐิน งานทอดผ้าป่า งานปอยเถาะ งานทำบุญยกช่อฟ้า งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญปอยข้าวสังข์ งานแต่งงาน งานฉลองพ่อหลวง-กำนัน งานประเพณีปีใหม่เมือง งานประเพณีเดือนยี่เป็ง ฯลฯ

ขั้นตอนการแสดงตามงานต่างๆ

๑. เจ้าภาพงานติดต่อด่วน เวลา สถานที่ที่จะแสดงตกลงราคาและทำสัญญาจ่ายค่ามัดจำ
๒. สิ่งที่เจ้าภาพงานต้องเตรียมสถานที่ ผามซอ ขึ้นตั้ง ๒ ชุด หนึ่งชุดจะประกอบไปด้วย สวด ดอกไม้ธูปเทียน ๘ สวด สวดหมากพลู ๘ สวด เหล้า ๑ ขวด หมาก ๑ ห้ว ข้าวเปลือก ข้าวสาร ผ้าขาว ผ้าแดง สาน ๑ ผืน หมอน ๑ ใบ เงิน ๓๖ บาท ส้มป่อย ขมิ้น ข่า ตะไคร้ พริก กระเทียม หอมแดง กะปิ น้ำปลา ขนมหวาน ข้าว อาหาร แคบหมู ผงชูรส รสดี ผัก ผลไม้ และอาหารสำหรับเลี้ยงคณะช่างซอ ๒-๓ มื้อ

๓. ช่างซอจะเริ่มซอประมาณ ๐๙.๐๐ น. คือ ซอสวัสดิ์ตอนรับแขก ซอแนะนำตัว ซอสุมา ซอเกริ่นเรื่องในงานที่ไปซอ ลงเพลงประมาณ ๑๐.๓๐ น. ช่างซอจะฟายครู (ยกขึ้นตั้งไหว้ครูซอ) และพักประมาณ ๑๕ นาที เริ่มซอเรื่องงานที่ไปซอ ซอปัตเคราะห์ ซอปั้นปอน (ซอให้พร) ซอสุมาผู้ฟัง ซอสุมาครีวตาน ทำนองเพลงที่ใช้ซอเรื่องต่างๆ ได้แก่ ทำนองเพลงตั้งเจียงใหม่ ทำนองเพลงจะปู้ ทำนองเพลงละม้าย ทำนองเพลงเงี้ยว ทำนองเพลงพม่า ทำนองเพลงอื้อ ทำนองเพลงล่องน่าน จนถึงเที่ยงวัน

๔. พักรับประทานอาหารกลางวัน

๕. เริ่มซอ เวลา ๑๓.๐๐ น. จะให้ช่างซอคู่ที่สองหรือช่างซอรุ่นใหม่ขึ้นซอ ในเรื่องสมัยเก่า-สมัยใหม่ จนถึงเวลา ๑๖.๓๐ น. จากนั้นช่างซอคู่ใหญ่จะขึ้นไปซอสมทบ เกี่ยวกับการซอสรุปงานและจบเรื่องซอถึงเวลา ๑๗.๐๐ น.

๖. ช่างซอจะซอแถมเวลาให้กับเจ้าภาพอีก ประมาณ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง หรือบางครั้งเจ้าภาพอาจจะให้ต่อเวลาซอหรือซอสตริงหรือร้องเพลงขึ้นอยู่กับการตกลงเรื่องเวลาและราคาค่าจ้างกันอีกครั้งหนึ่ง

๗. เมื่อช่างซอกลับมาถึงบ้านจะนำขันตั้งมาโยง (บอกกล่าว) ขันครูที่บ้านช่างซออีกครั้งหนึ่งและถวายขันตั้ง หลังจากนั้น ๓ วันถึงลาขันตั้งได้

การแสดงซบซอ

นางวรรณ กอแก้ว (วรรณ สันทราย) นอกจากรับจ้างซบซอทำนองเพลงพื้นบ้านแล้วยังได้แต่งเพลงขึ้นมาอีก ๔ เพลง คือเพลงเปื้อนซีเหล้าจ่ม เพลงสาวมือสอง เพลงหัวอกลูกยิง เพลงคาถามัดใจ

และได้บันทึกเสียงเพลงขอสตริงประยุกต์จัดจำหน่ายเองอีก ๖ ชุด ได้แก่ ชุด แบ่งเงิน ๕ ส่วน ขอ
โดยวรรณา สันทราชกับแจ๊ค ชัยวัฒน์ สันทราช และขอประยุกต์เรื่อง ประวัติน้ำส้มป่อย ตำนาน
ควายทรี-ทรา พระประจำวันเกิด ไก่หน้อยดาววี ขอโดยวรรณา สันทราช กับอ้ายศรีทน เมืองบัว

บันทึกเสียงเพลงขอสตริงประยุกต์ ชุดแบ่งเงิน ๕ ส่วน

บันทึกเสียงเพลงขอสตริงประยุกต์

ประวัติน้ำส้มป่อย ตำนานควายทรี-ทรา พระประจำวันเกิด ไก่หน้อยดาววี

การอนุรักษ์และการเผยแพร่วัฒนธรรมการขับซอพื้นเมือง ได้มีสถานศึกษาโรงเรียนต่างๆ ให้ไป
เป็นวิทยากรบรรยายและสอนการขับซอพื้นเมืองให้แก่โรงเรียนบ้านปาก้าง อำเภอสันทราย โรงเรียน
บ้านแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย อำเภอสันทราย โรงเรียนหนองไคร้ อำเภอสัน

ทนาย ปัจจุบันสอนเด็กกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจที่บ้านเลขที่ ๑๙/๓ หมู่ที่ ๓ บ้านหัวริน ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้เป็นสมาชิกสมาคมสืบสานตำนานปี่ซอ ได้แต่งบทขอเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ แต่งบทขอการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติ แต่งบทขอประวัติบุคคลสำคัญเพื่อนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้และเผยแพร่ นางวรรณ กอแก้ว (วรรณ สันทราย) ยังได้รับเกียรติบัตรครุภูมิปัญญาเชียงใหม่ จากนายปวิณ ชำนิประศาสน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับเกียรติบัตรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน ในกิจกรรมช่วงพญาล้านนา และยังได้รับใบเกียรติบัตรที่หน่วยงานต่างๆ มอบให้อีกเป็นจำนวนมาก

ศูนย์การเรียนรู้บ้านดงเจริญชัย (ดงเวียงแก่น)

ตั้งอยู่ที่โรงเรียนบ้านดงเจริญชัย หมู่ที่ ๖ บ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๓๔๙๙๐๑๔

ศูนย์การเรียนรู้บ้านดงเจริญชัย (ดงเวียงแก่น) มีนายชยางกูร ชินวรภัทร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกกลุ่ม ๓๐ กว่าคน ได้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ สบู่ล้างหน้า ชาสมุนไพร น้ำมันมะพร้าว ไม้กวาดสาปหน้า ไม้กวาดทรงเขาสัตว์ ไม้กวาดจุดนวดฝ่าเท้า

ผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้บ้านดงเจริญชัย

นางอัมพร คงใหญ่

ภูมิปัญญาการทำสมุนไพรพื้นบ้าน

นางอัมพร คงใหญ่ อายุ ๖๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๖๒/๑ หมู่ที่ ๖ บ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๐๒๙๖๐๒๙

ผลงาน การทำสมุนไพรที่ใช้รักษาภายนอก ได้แก่ การทำลูกประคบสมุนไพรอบตัว สมุนไพรแช่มือ แช่เท้า สมุนไพรอบหลังคลอด แผ่นสมุนไพรกำจัดกลิ่นรองเท้า สมุนไพรดับกลิ่นในรถ สมุนไพรลูกประคบช่วยผ่อนคลายเครียด นวดแผนไทยและรับอบสมุนไพร จัดจำหน่ายและขายส่งที่บ้าน ซึ่งขายในราคาชุดละ ๓๐ บาท

ได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรตามสถานที่ต่างๆ ทั้งโรงเรียน กลุ่มแม่บ้าน เทศบาลตำบล การออกร้านสมุนไพร การนวดเพื่อผ่อนคลายและได้รับใบประกาศเกียรติคุณยกย่อง ตามที่หน่วยงานต่างๆ เชิญให้ไปเป็นวิทยากรและสาธิตเป็นจำนวนมาก

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

สมุนไพรแช่มือ-แช่เท้าเพื่อสุขภาพ

สรรพคุณ ช่วยเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต ช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย ผ่าเท้า ข้อเท้า หัวเข่า และบรรเทาอาการหวัด

ส่วนประกอบ ได้แก่ ไพร ขมิ้น ขิง ข่า ตะไคร้ เถาเอ็นยึด ใบเป้า ใบมะขาม ใบส้มป่อย เป็นต้น

วิธีใช้ เอาสมุนไพรใส่ถุงผ้าขาวต้มในน้ำที่เดือดตักใส่กะละมัง พอให้น้ำอุ่นจึงแช่เท้า แช่มือ ประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

สมุนไพรอบตัวเพื่อสุขภาพ

สรรพคุณ ช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย วิ่งเวียนศีรษะ บรรเทาอาการหวัด ช่วยการไหลเวียนของโลหิต และบำรุงผิวพรรณ

ส่วนประกอบ ได้แก่ ไพร ขมิ้น ขิง ข่า ตะไคร้หอม หญ้าเอ็นยึด พลับพลึง สีส่อน้อย ผิวมะกรูด ใบหนาด ใบมะขาม ใบส้มป่อย ใบเป้า ใบเตย ใบโຈ็ก ใบหมี ใบสะเปาลม ว่านน้ำ ใบรางจืด ฯลฯ

วิธีใช้ นำสมุนไพรไปต้มในหม้อน้ำที่เดือด อบไอน้ำ สูดดมไอรระเหย

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ลูกประคบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

สรรพคุณ ช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดอาการบวมอักเสบของกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อต่อ แก้ววิ่งเวียน แก้วไข้ แก้วโรคผิวหนัง ขับเหงื่อ บำรุงหัวใจ สมานแผล

ส่วนประกอบ ได้แก่ ไพร ขิง ใบมะขาม ใบส้มป่อย ข่า ใบเป้า ขมิ้น ใบเตย ตะไคร้ ใบโຈ็ก หญ้าเอ็นยึด ใบหมี พลับพลึง ใบสะเปาลม สีส่อน้อย ว่านน้ำ ผิวมะกรูด ใบรางจืด ใบหนาด ฯลฯ

วิธีใช้ พรหมน้ำหรือเหล้าขาวที่ลูกประคบ แล้วนำไปนึ่ง ประมาณ ๑๕-๒๐ นาที นำลูกประคบที่นึ่งแล้วมาประคบบริเวณที่ปวดเมื่อย จนลูกประคบคลายความร้อนแล้วนำไปนึ่งอีกครั้งหนึ่ง (ควรมีลูกประคบ ๒ ลูก สลับเปลี่ยนกันนึ่ง เพื่อการรักษาที่ต่อเนื่อง)

ยาต้มสมุนไพรล้างพิษในตับ

สรรพคุณ ล้างพิษในตับ ขจัดไขมันพอกตับ ตับร้อน ไขมัน ขับถุงน้ำดี ขับท่อน้ำดี ขับนิ่วในถุงน้ำดีและขับตับ

วิธีใช้ นำยาทั้งหมดใส่ในถุงผ้าขาวบาง ใส่น้ำท่วมยาต้มจนเดือด รอ ๓๐ นาที รับประทานต่างน้ำ ๑ ถ้วย ต้มได้ ๕ ครั้ง

สมุนไพรสำหรับหญิงหลังคลอด

ส่วนประกอบ ไพร่ ชิง ข่า ขมิ้น มะกรูด ตะไคร้ ใบเป่าหน้อย ใบเป่าใหญ่ สี่เลื้อย สะเปาลม ใบหนาด หนากุ้ง หนากเมี่ยง ใบกล้วยดิบ ใบมะขาม ใบส้มป่อย ใบมะขาม ใบเตย ไผ่หนามงา เถารางจืด ใบเสนห์จันทร์หอม ว่านชักมดลูก

สรรพคุณ บรรเทาอาการปวด ลดอาการบวม อักเสบของกล้ามเนื้อ เอ็นข้อ แก้อาการปวดหัว คัดตามผิวหนัง แก้ไข้ แก้เวียนศีรษะ บำรุงหัวใจ สมานแผล

วิธีใช้ นำสมุนไพรใส่ในถุงผ้าขาวบางแล้วนำไปต้มในน้ำเดือดตักเอาน้ำสมุนไพรผสมน้ำอาบสมุนไพร ๑ ถ้วยใช้ต้มซ้ำใช้ได้อีก ๑ สัปดาห์

แผ่นสมุนไพรกำจัดกลิ่นรองเท้า

สมุนไพรยาต้มแก้ปวด

นอกจากการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพแล้วนางอำพร คงใหญ่ ยังได้ผ่านการอบรมการนวดเพื่อสุขภาพตามหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมต่างๆ ได้แก่ สมุนไพรในการนวด การนวดจากราชสำนัก จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสันทรายอีกด้วย

นายมานิตย์ บุญศรี

ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

นายมานิตย์ บุญศรี อายุ ๗๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ที่ ๖ บ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอลันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๘๖๑๑๔๙

ผลงานการทำกระบวย ทัพพี แก้วกาแฟ แก้วววย กระปุกออมสิน พาน (ชั้น) ซึ่งทำจากกะลามะพร้าว และยังทำด้ามมีด ด้ามขวาน การกลึงไม้รูปแบบต่างๆ

กระบวยตักน้ำ

กระปุกออมสิน

ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้จากกะลามะพร้าว

นางรัตนา บุญจันตะ

ภูมิปัญญาการทำผ้าทอมือพื้นเมือง

นางรัตนา บุญจันตะ อายุ ๖๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๖ บ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖-๙๑๘๖๕๘๒

การทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ชิ้นไตลื้อ ชิ้นลายน้ำไหล ชิ้นก่าน ผ้าชิ้นยกลาย ผ้าตัดเลื้อย ผ้าขาวม้า ตุงชัย ถูย่ามและการทอเย็บกระเป่า ชิ้นลายที่เป็นเอกลักษณ์และได้รับรางวัลของดีอำเภอสันทราย คือ **“ชิ้นหมาต่าควายหลวง”**

วัสดุและอุปกรณ์

๑. ผ้าย
๒. ไหมประดิษฐ์
๓. โทเร
๔. ดิ้น
๕. กี่ทอผ้า

กระบวนการและขั้นตอนการผลิต

๑. การกรอด้วยไล่หลอด
๒. ชิ้นเส้นยืน (ไว้นผ้าย)
๓. ต่อเส้นด้าย (สีบहुก)
๔. ทอเป็นผืนผ้า (ใช้กี่กระตุก)
๕. ทำลวดลายยกดอก

ด้านการอนุรักษ์และเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้ไปเป็นวิทยากรสอนการทอผ้าพื้นเมืองแก่กลุ่มแม่บ้านบ้านศรีงาม ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย กลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห่ มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และนักเรียนต่างๆ มาเก็บข้อมูลการทอผ้าแบบพื้นเมืองและลายผ้าต่างๆ ได้ไปสาธิตการทอผ้าตามสถานที่ต่างๆ เช่น สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานของดีอำเภอสันทราย และสวนพฤกษศาสตร์ทิวชล เป็นต้น การทอผ้าแบบพื้นเมืองจะต้องใช้ความอดทน ความพยายาม ทักษะและใจรัก อยากให้กลุ่มเยาวชนหรือผู้ที่สนใจมาเรียนรู้การทอผ้าแบบพื้นเมือง ลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รูปแบบและการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือให้ดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคมต่อไป

เสื้อไตลื้อ

ซิ่นลายยกดอก

นางรัตนา บุญจันตะ ได้เป็นวิทยากรและสาธิตการทอผ้ามือแบบพื้นเมือง รวมถึงการประกวดลายทอผ้า ทำให้ได้รับรางวัลและใบเกียรติบัตรต่างๆ ดังนี้ เกียรติบัตรจากสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในงานแอ่วเฮือน เยือนผญา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ : วิถีล้านนา ปี ๒๕๕๖ ประกาศนียบัตร จากกรมพัฒนาชุมชน หลักสูตรวิทยากรผู้นำสัมมาชีพ รุ่นที่ ๓/๖๒ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนลำปาง ใบประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ จากโรงเรียนบ้านดงเจริญชัย เป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วุฒิบัตรจากจังหวัดเชียงใหม่ ได้ผ่านการฝึกอบรมส่งเสริมผู้นำองค์กรวิสาหกิจชุมชน ในการจัดทำแผนธุรกิจรุ่นที่ ๔ ได้รับเกียรติบัตรรองชนะเลิศอันดับ ๑ จากอำเภอสันทราย ในการประกวดก๊ีบเซต กระเช้าผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นของขวัญของฝาก ประเภทผ้าเครื่องแต่งกายหรือเครื่องประดับ

ชิ้นน้ำไหลลายดอกสน

ชิ้นลายสายรุ้ง

นางเพ็ญศรี บุญเพิ่มพูน

ภูมิปัญญาการทำผ้าทอมือพื้นเมือง

นางเพ็ญศรี บุญเพิ่มพูน อายุ ๖๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒/๑ หมู่ที่ ๖ บ้านดงเจริญชัย ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๔-๓๖๓๖๘๗/๕

การทำผ้าทอมือ ผ้าชิ้น ผ้าพื้น ผ้าคลุมไหล่ การทอถุงซัย การทำถุงย่าม การทำผ้าขาวม้าและรับตัดเสื้อ

ได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่กลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านสันหลวง กลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านเจดีย์แม่ครัว มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา นักเรียนมาศึกษาเก็บข้อมูลการทอผ้า ไปสาธิตการทอผ้าที่สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปสาธิตการทอผ้างานของดีอำเภอสันทราย ไปออกสินค้าในงานประชารัฐของเทศบาลตำบลหนองจ่อมและเทศบาลตำบลหนองแห้ง

กลุ่มทอผ้าบ้านดงเจริญชัย ได้รับวุฒิบัตรจากการฝึกอบรมส่งเสริมผู้นำองค์กรวิสาหกิจชุมชนในการจัดทำแผนธุรกิจรุ่นที่ ๔ มอบให้โดยนายสุวัฒน์ ตันติพิพัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ใบเกียรติบัตรภูมิปัญญาการทอผ้าของดีอำเภอสันทราย ได้รับประกาศนียบัตร ผ้าทอพื้นเมืองลายดอก-ลายน้ำไหล ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (OTOP) ประเภท

การทอผ้าฝ้าย

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทอผ้า

นางสุพิศ พยัคฆ์เมธี

ภูมิปัญญาการทำกระดาษสาและโคมแขวน

นางสุพิศ พยัคฆ์เมธี อายุ ๖๐ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๙ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองแห้ง ตำบลหนองแห้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๙-๘๖๕๔๔๓/๓

การผลิตกระดาษสา การทำโคมแขวน การตัดตุ้งไล่หนู

วัสดุเครื่องมือ

๑. ปอสา ๒. เชื้อสน ๓. สีใส่กระดาษ ๔. เฟลม (พิมพ์) ๕. ถาดน้ำ ๖. เครื่องปั่นปอสา

ขั้นตอนการผลิตกระดาษสา

-นำเอาปอสา ๑๐ กิโลกรัมและเชื้อสน ๔ กิโลกรัมนำไปปั่นในเครื่องปั่นปอสาให้เข้ากันจนละเอียด

-จากนั้นใช้ชั้นน้ำตักใส่อ่างน้ำใน จำนวน ๔ ชั้น แล้วใช้เฟลม(พิมพ์) ช้อนขึ้นมาจัดให้มีความหนาบางเท่าๆ กัน จะได้ประมาณ ๒๐ แผ่น/เฟลม นำไปตากแดดประมาณครึ่งวัน วิธีการนำไปตากแดดจะเอาเฟลมหันเข้าหากันเป็นสามเหลี่ยมตั้งกับพื้น จะไม่ให้แสงแดดกระทบกับกระดาษโดยตรง เมื่อแห้งแล้วแกะกระดาษออกจากเฟลม

นอกจากทำกระดาษสา โคมแขวนและทำตุ้งไล่หนูแล้ว ได้เป็นวิทยากรสอนกลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้านหนองแห้งและนักเรียนจากโรงเรียนดาราวิทยาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ประมาณ ๔๐-๕๐ คน มาเรียนรู้ที่บ้านอีกด้วย

การตากกระดาษสา

การนำเยื่อกระดาษสาใส่ในเฟรม

นางโสภิต อุ๋นเมือง

ภูมิปัญญาการจักสานใบมะพร้าวและกะสลักไม้

นางโสภิต อุ๋นเมือง อายุ ๕๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองแห้ง ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๙๙๑๒

ผลิตภัณฑ์สานใบมะพร้าว ได้แก่ หมวก พาน ชุ่มโค้ง ชุ่มประตูปาแบบต่างๆ พัด สล่ง กะสลัก ผัก ผลไม้ และยังสามารถกะสลักไม้รูปแบบต่างๆ ได้อีกด้วย

ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรสอนการสานใบมะพร้าวตามสถานศึกษาได้แก่ โรงเรียนบ้านลวงเหนือ โรงเรียนชลประทานผาแตก โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และสาธิตให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประเทศ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และมีผู้เชิญให้ไปสาธิตและบรรยายในสถานที่ต่างๆ ได้ใบประกาศเกียรติคุณจาก เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรธรรมา เป็นครูภูมิปัญญาชุมชนของสถานศึกษาในตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

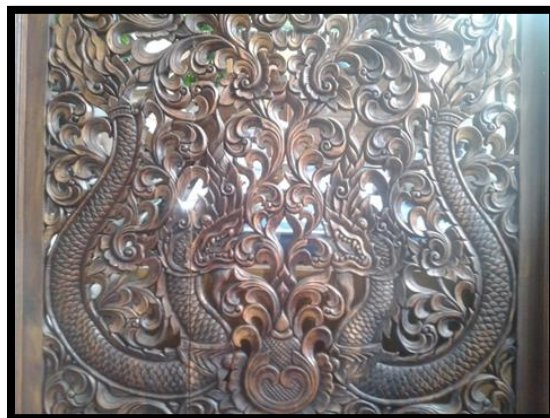
ผลิตภัณฑ์จากใบมะพร้าว

ผลิตภัณฑ์จากใบมะพร้าว

การนำมะละกอและฟักทองมาแกะสลักเป็นนกยูง

ผลงานการแกะสลักไม้

นายทองดี กันธิยะ

ภูมิปัญญาด้านการจักสาน

นายทองดี กันธิยะ อายุ ๓๐ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๓๓ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองแห้ง ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๕-๘๑๓๖๓/๔

ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ได้แก่ สานชะชะ สานไซ สานตุ้ม สานก้วยสังข์ สานก้วยซอง (ก้วยสลาก) สานข้าวหวด ตามตำแหลว สานฟานี่ สานก้วยตำห่าง (ก้วยใส่ผัก) สานไม้กวาดแข็ง สานวี

ผลิตภัณฑ์จากการจักสาน

ภาคผนวก

สัมภาษณ์นางวรรณ กองแก้ว

สัมภาษณ์นางรัตนา บุญจันตะ

สัมภาษณ์นางเพ็ญศรี บุญเพิ่มพูน

สัมภาษณ์นางสุพิศ พยัคฆ์เมธี

สัมภาษณ์นายอนันต์ สุจริต

ผลสำรวจความต้องการของชุมชนอำเภอสันทราย จากผู้แทนปราชญ์ชาวบ้าน

๑. ชุมชนมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้สนับสนุนการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะเลือนหายไปจากสังคม
๒. ชุมชนอยากให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้จัดทำฐานข้อมูลด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรในการสนับสนุน
๓. ชุมชนอยากเห็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในการนำนักศึกษาเข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่
๔. ชุมชนอยากให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนจัดทำ เพื่อเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ชุมชน

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปพิจารณาในการจัดทำแผนทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อไป

ส่วนท้ายเล่ม

ที่ปรึกษาโครงการ	อาจารย์ชัช พชรธรรมกุล รักษาการแทนรองอธิการบดี นางสมพร แรกชำนาญ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยุตภัฏ คำมูล
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายวุฒิภัทร เกตุพัฒน์พล นางกัณณิกา ข้ามสี่ นางสาวเมริษา ยอดหอม นางสาววีณาภัทร์ พงษ์ภา
ผู้รวบรวม/ผู้เขียน	นายวุฒิภัทร เกตุพัฒน์พล
ออกแบบปก	นางสาวเมริษา ยอดหอม

กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๖๓ ม.๔ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๙๐ โทร ๐๕๓-๘๗/๓๓๐๒-๓

www.artsandculture.mju.ac.th

โครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

